

FROLAND KOMMUNE

Folkehelseoversikt - endringer 2022

1. Innledning

Froland kommunes folkehelseoversikt 2020 ble utarbeidet i slutten av 2019 og godkjent i januar 2020.

Folkehelsekoordinator Tina Gundersen og kommuneoverlege Anne Ruth Syrtveit Mikalsen har med 2022-briller på sammen gjennomgått folkehelseoversikten fra 2020. Arbeidet pågikk fra oktober til desember 2022. Målet var å se på hvilke områder det er skjedd endringer. Det er kun sett på endringer, ikke utarbeidet ny folkehelseoversikt.

Da folkehelseoversikten 2020 ble laget, hadde Froland en kommuneplan for perioden 2017-2029. I denne var det oppført tolv hovedmålsetninger i uprioritert rekkefølge. I kommuneplanens samfunnsdel 2021-2033 er det valgt ut tre av FNs bærekraftsmål (BKM) som kommunens viktigste mål:

- God helse og livskvalitet (BKM nr. 3)
- God utdanning (BKM nr. 4)
- Bærekraftige byer og lokalsamfunn (BKM nr. 11)

I tillegg ble det slått fast at en skulle jobbe for:

- Vekst og økonomisk bærekraft
- Levekår, likestilling, inkludering og mangfold
- Klima og miljø

Folkehelseoversikten 2020 foreslo følgende prioriterte satsningsområder:

- Bedring av psykisk helse og livskvalitet med hovedfokus på barn og unge
- Tiltak for bedre helse for eldre
- Tilrettelegging for hverdags- og lavterskelbevegelse og -trim (gang- og sykkelveier, tilrettelagte turløyper der folk bor, nærmiljøanlegg, enkle skogsløyper for gange og sykling)

2. Befolkning - endringer siden 2020

1. januar 2020 var innbyggertallet i Froland 5930. I tredje kvartal i 2022 var tallet steget til 6177, som er en økning på 247 personer. I 2021 ble det født 67 personer, og 41 personer døde. Netto tilflytting til kommunen var 69 personer.

Statistisk sentralbyrå har anslått at Froland vil ha 6729 innbyggere i 2030. Dette er en oppjustering med 65 personer fra anslaget i november 2019, som kommunens folkehelseoversikt 2020 ble bygd på.

Sammenlignet med nærliggende kommuner og resten av landet har Froland en ung befolkning. På de siste to årene er gjennomsnittsalderen steget fra 38,8 til 39,6 år. Medianalderen er steget fra 38,0 til 39,0 år.

	Gjennomsnittsalder		Medianalder	
	2020	2022	2020	2022
4202 Grimstad	39,3	39,8	38,0	38,0
4203 Arendal	41,8	42,4	42,0	43,0
4211 Gjerstad	43,9	45,0	45,0	47,0
4212 Vegårshei	40,7	41,0	41,0	42,0
4213 Tvedestrand	43,7	44,3	45,0	46,0
4214 Froland	38,8	39,5	38,0	39,0
4216 Birkenes	38,5	39,1	37,0	38,0
4217 Åmli	41,9	43,5	42,5	45,0
AGDER	40,2	40,8	39,0	40,0
NORGE	40,5	41,0	39,0	40,0

Kilde: SSB

Aldersfordeling i kommunen

I dag er en stor andel av befolkningen i alderen 45-59 år. Nå er de fleste i denne gruppa i jobb, men om noen år vil alle disse være pensjonister.

Om vi ser på tallene for Norge, Agder og Froland fra 2019 (da folkehelseoversikten 2020 ble skrevet) og 2021 (siste oppdaterte tall) sammen med fremtidsprognosene, finner vi en interessant utvikling i aldersgruppene 0-4 og over 80 år.

	2019	2019	2021	2021	2030	2030
	0-4 år	Over 80 år	0-4 år	Over 80 år	0-4 år	Over 80 år
Norge	5,5 %	4,2 %	5,2 %	4,4 %	5,0 %	6,3 %
Agder	5,6 %	4,1 %	5,2 %	4,3 %	4,9 %	6,3 %
Froland	5,9 %	3,1 %	6,0 %	3,1 %	5,2 %	5,2 %

Kilde: Kommunehelsa statistikkbank

Sammenlignet med Norge og Agder har Froland i dag en større andel av befolkningen i aldersgruppa 0-4 år. Frem mot 2030 antar en at andelen i den yngste gruppa vil minke og nærme seg resten av landet. Når det gjelder andelen over 80 år, er situasjonen motsatt. Froland har en mindre andel befolkning over 80 år enn fylket og landet. I 2030 vil sannsynligvis andelen ha økt, men fremdeles være mindre enn fylkes- og landsgjennomsnittet.

Folkehelseoversikt - endringer 2022

Etnisitet

Andel innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre, målt i prosent av totalbefolkningen:

	2019	2021
Hele landet	17,7	18,5
Agder	14,7	15,2
Froland	9,5	9,8

Som vi ser av oversikten, har hele landet, Agder og Froland fra 2019 til 2021 hatt en liten økning i befolkningsandelen som er innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre. Det mest påfallende er at Agder har om lag 50 % større andel innvandrere enn Froland og at Norges andel er omtrent dobbelt så stor. Dette har endret seg lite fra 2019 til 2021. Det er fremdeles viktig å drive godt integreringsarbeid for flyktninger, arbeidsinnvandrere og de som kommer til Froland på grunn av familiegjenforening.

3. Oppvekst og levekår - endringer siden 2020

Barnehage

Målsetting:

- Barnehagen skal gi alle barn muligheter for lek, livsutfoldelse og meningsfylte opplevelser og aktiviteter
- God kvalitet i barnehagen
- Kvalifiserte pedagoger, lærere og annet personell med relevant kompetanse gjennom hele opplæringsløpet
- Nullvisjon for mobbing

Det er full barnehagedekning i Froland. De nasjonale kravene for bemanning og pedagognorm blir fulgt. Det er laget en egen samarbeidsavtale med barnevernet. Det er utarbeidet en felles handlingsplan for å sikre barn et godt psykososialt miljø.

Barnevern

Plan for forebygging av selvskading og selvmord skal opp til politisk orientering i februar 2023.

Barn med tiltak:

Froland hadde et betydelig fall fra 2017-2020, men lå likevel over landsgjennomsnittet og gjør det fremdeles. I 2020 hadde Froland 5,2 %, mens Agder og Norge hadde 4,1 %. Barnevernet i Froland har i 2022 mottatt flere bekymringsmeldinger enn tidligere. Det har vært og er en økende andel saker av alvorlig karakter med behov for omfattende og inngripende tiltak.

BTI - Bedre Tverrfaglig Innsats:

Høsten 2022 ble det ansatt en BTI-koordinator i 40 % stilling for en toårsperiode. En har tenkt at stillingen skal implementeres i Familiens hus. Froland kommune vil lage en helhetlig modell for systematisk og kunnskapsbasert identifikasjon og oppfølging av utsatte barn. Modellen skal være på individnivå, etatsnivå og kommunalt nivå og skal gi ansatte og ledere gode verktøy.

Skolemiljø - opplevelse av trivsel og mobbing

Det er ingen store endringer med hensyn til tall fra Ungdata-undersøkelsen i 2022.

Her er tall fra undersøkelsen Ungdata junior, som er ny fra 2022:

- 15 % opplever mobbing
- Jenter opplever mer mobbing på sosiale medier enn gutter (17 %)
Gutter opplever mer utestenging fra sosiale ting på nett (20 %)
- Andelen ungdomsskoleelever som har skulket minst én gang siste skoleår, har steget fra 16 % i 2016 til 20 % i 2019 og til 31 % i 2022

Folkehelseoversikt - endringer 2022

Ungdomsskolen har innført mobilhotell.

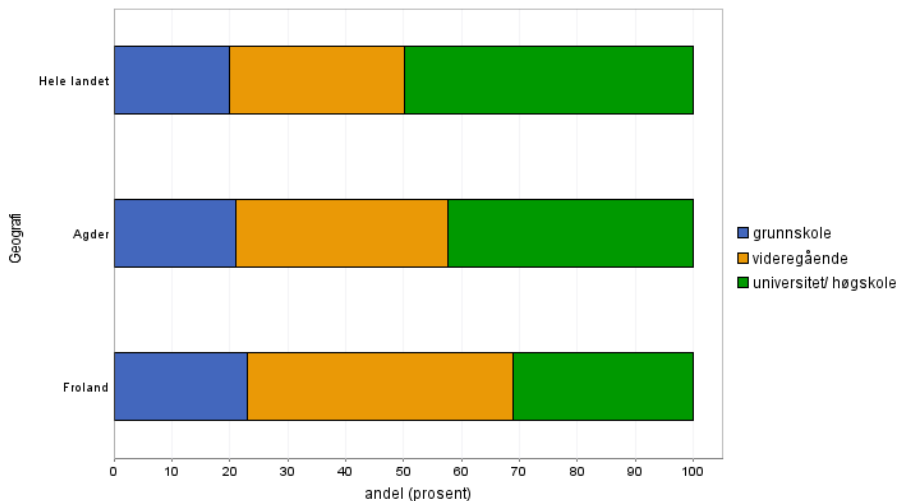
Andelen elever som får spesialundervisning, har økt fra 10 % i 2019 til 16 % i 2022. Som før er frafallet fra videregående skole høyere blant frolandsungdom enn blant ungdom i Agder og resten av landet. 18 % av ungdommene i Froland fullførte ikke videregående utdanning i perioden 2018-2020. I Agder og Norge var tallet 12 %. Tidligere trender viste at frafallet var størst blant ungdom med foreldre med kun grunnskoleutdanning. På dette området foreligger ingen nye tall på kommunenivå.

Andelen barn og ungdom som har foreldre med høyere utdanning, er mindre i Froland enn ellers i landet. På nasjonalt nivå har 50 % i alderen 30-39 år høyere utdanning. I Froland er det kun 31 %. Dette er stabile tall bakover i tid. Andelen som har kun grunnskole er 20 % i Norge, 21 % i Agder og 23 % i Froland.

Høyeste fullførte utdanningsnivå (B) – 30-39 år, andel (prosent), 2021

▼ Endre utvalg av...

Geografi År Alder Utdanningsnivå Måltall

Kilde: KommuneHelsa, FHI

Mottakere av uføretrygd

I Froland i perioden 2018-2020 var andelen som mottok uføretrygd i aldersgruppa 18-29 år 3,3 %. Dette var en økning på 0,9 prosentpoeng fra perioden 2016-2018. Norges økning var 0,4 prosentpoeng. I dag utgjør denne gruppa 1,9 % på landsbasis, mens den i Froland er på 3,3 %.

Lavinntektshusholdninger

Andelen med lavinntekt er uendret.

I hele Norge, også i Froland, har det vært strammere økonomiske tider i 2022 enn tidligere. Dette er forårsaket av høye drivstoffutgifter, høye strømudgifter, økte matpriser med mer. Det er utfordrende for alle å håndtere dette, men selvfølgelig verst for de som sliter med lave inntekter. Mange flere enn normalt har i 2022 vansker med å få det til å gå rundt økonomisk før jul. Det er iverksatt tiltak i samarbeid med frivillige organisasjoner, frivilligsentralen og Familiens hus. Frivillig innsats er viktig i tillegg til den kommunale. Vi er avhengige av hverandre.

4. Miljø, skader og ulykker - endringer siden 2020

I folkehelseoversikten 2020 er det opplyst at det skal bygges nytt vannverk i løpet av kommende fireårsperiode. Det foreligger per i dag ingen konkret plan for nytt vannverk i perioden, men det er planlagt nytt høydebasseng på Neset. Dette vil øke forsynings sikkerheten betydelig. Det er behov for økt vannforsyning. Det er igangsatt planlegging av reservevann, men hvordan dette løses er ikke endelig avklart. Det mest sannsynlige alternativet er tilkobling til en nabokommune.

Det er fortsatt om lag halvparten som får vannet sitt fra private vannkilder, og det gjøres i liten grad kvalitetsvurderinger av dette vannet. På kommunens nettside ligger en oppfordring til å foreta vannkvalitetsundersøkelser. Kommunen hjelper vannkildedeierne å få sendt prøvene til laboratoriet.

Når det gjelder radon, har kommunen foretatt målinger i flere av egne utleieboliger, men er ifølge opplysninger fra Teknisk ikke helt i mål med dette arbeidet. Det har vært planlagt en rensing av alle ventilasjonskanalene i de kommunale tjenestebyggene. Interne prioriteringer har gjort at dette er blitt forsinket.

Under overskriften «Tilgjengelighet av områder for rekreasjon og friluftsliv ...» står det at det er planlagt å etablere en tursti på strekningen Bliksåsen - Tverrbekken. Denne turstien er ferdig.

Det er flere forslag til nye gang- og sykkelveier i folkehelseoversikten 2020. Dette er kostbare prosjekter som er avhengig av fylkeskommunal finansiering. Det er snart etablert gang- og sykkelvei i Blakstadkleiva. De øvrige forslagene er per i dag ikke prioritert av fylkeskommunen.

5. Helserelatert adferd - endringer siden 2020

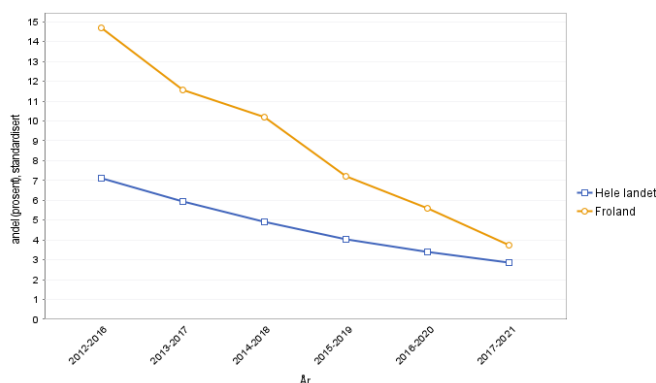
Deltakelse i organisert og uorganisert fysisk aktivitet

Status og funn

- Froland Idrettslag har i overkant av 970 medlemmer. Dette er en økning på 50 medlemmer siden 2020. Gauperå løypelag er blitt del av idrettslaget. Ifølge Ungdata-undersøkelsen 2022 er 56 % av elevene på ungdomsskolen med i organiserte fritidsaktiviteter.
- Når det gjelder fritid og trening for ungdom, viser Ungdata-undersøkelsen for 2022 ingen særlig endring fra 2019.
- Det jobbes med å få på plass en dagsturhytte på Krossåsen i løpet av 2023. Hensikten med dagsturhytta er å skape attraktive turmål som kan bidra til at flere kommer ut på tur i hverdagen.
- Turområder og turstier er blitt utbedret. Bliksåstien er tilrettelagt for forflytningshemmede. I 2020 fikk kommunen tilskudd til å utarbeide en plan for friluftslivets ferdselsårer (sti- og løypeplaner). Planen skal være ferdig i 2022. Prosjektets overordnede mål er å få flere ut på tur.
- Andre tiltak som er iverksatt:
  - I samarbeid med Elin Nerdalen Stien har Froland kommune satt ut 30 TellTurer fra Friluftsrådet Sør. TellTurene har turbeskrivelse og koordinater og finnes på appen Norgeskart friluftsliv. Frolandia deler ut turkopper til deltakerne i temakonkurransen «Opplev Froland». Det har vært stor deltakelse.
  - Elin Nerdalen Stien og Johnny Østreim har laget bok med 47 turbeskrivelser for alle aktivitetsnivåer i Froland.

Røyk, snus, alkohol og andre rusmidler

- Røyking blant gravide er gått ned med 1,9 prosentpoeng fra 2016 til 2022. På landsbasis røyker 2,8 % av gravide. I Froland er tallet 3,7 %.

- Det er liten endring i røyk- og snusvaner på ungdomstrinnet, men en noe større endring i bruk av hasj og marihuana. I 2019 svarte 2 % at de hadde brukt hasj eller marihuana det siste året. I 2022 var svaret 5 %. På spørsmål om en i løpet av det siste året er blitt tilbudt, svarte 20 % ja. Dette er en økning med seks prosentpoeng fra 2019.
- På spørsmålet «Hender det at du drikker noen form for alkohol?» svarte 8 % «Av og til, men ikke så ofte som månedlig». Dette er en nedgang på fem prosentpoeng fra 2019.

Folkehelseoversikt - endringer 2022

Alkoholkonsum og annen rusmiddelbruk

Tallene fra Psykisk helse og rus i kommunen viser at 228 personer mottok hjelp i 2021. I 2022 fikk 215 personer hjelp. En må erkjenne at rusmiddelmisbruk og psykiske lidelser ofte opptrer samtidig.

Kriminalitet

Kriminalitetstype	Saker i 2021	Saker i 2022
Økonomi	16	15
Vinning	36	33
Vold	67	43
Seksuallovbrudd	1	10
Narkotika	31	13
(bruk)	(5)	(0)
Skadeverk	36	16
Miljø	0	2
Undersøkelsessaker	11	3
Trafikk	48	22
(påvirket/beruset)	(6)	(8)
Annen	59	34
Total	305	191

Politiets situasjonsbilde for Froland 2021/2022

Hovedpunkter

- For 2022, som i 2021, er voldsutbrudd kriminalitetstypen med flest anmeldte saker. Deretter følger vinning og trafikk, som samsvarer nokså godt med 2021.

Endringer

- Det er en stor økning i seksuallovbrudd registrert i Froland. Dette er en kriminalitetstype som har stor overvekt av fornærmede og andre involverte under 20 år.
- Narkotikalovbrudd er halvert fra 2021 til 2022. Det er også kommet en endring i narkotikalovgivningen.

Merknader

- Politiet får få oppdrag knyttet til vold. Det meste ser ut til å bli rapportert eller anmeldt i ettertid.

Vurdering

Det er sannsynlig at vold, vinning og trafikk vil fortsette å være den vanligste kriminaliteten i Froland i 2023. Halveringen av registrerte narkotikasaker tilsier ikke at bruken av narkotika har endret seg tilsvarende. Det er nok heller et tegn på at narkotikabruken ikke er avslørt. Ungdata-undersøkelsen viser økt bruk av cannabis blant ungdomsskoleelever.

6. Helsetilstand - endringer siden 2020

Forventet levealder

Forventet levealder har steget siden oversikten ble laget. Tallene som ble brukt da viste forventet levealder for kohorten 2003-2017. Her er sammenligningen med siste tilgjengelige kohort, 2006-2020:

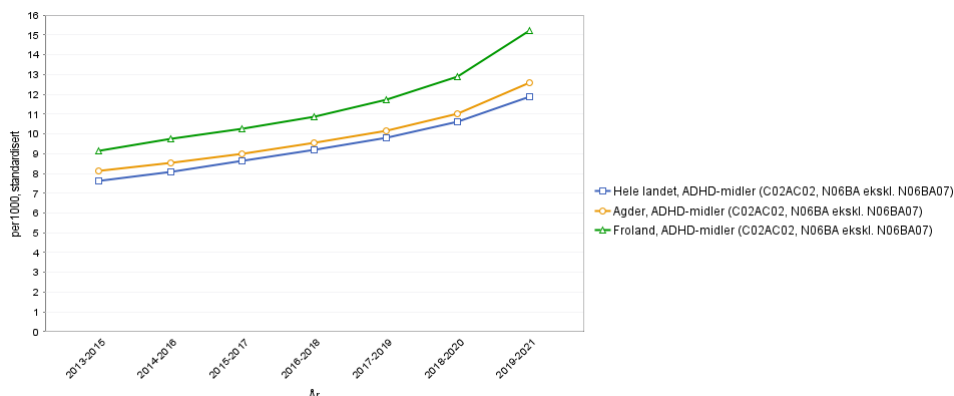
Forventet levealder kvinner	2003-2017	2006-2020	Endring i levealder
Norge	83,3 år	83,8 år	+ 0,5 år
Agder	83,0 år	83,5 år	+ 0,5 år
Froland	82,4 år	83,5 år	+ 1,1 år
Forventet levealder menn			
Norge	79,1 år	79,9 år	+ 0,8 år
Agder	78,7 år	79,5 år	+ 0,8 år
Froland	78,0 år	78,6 år	+ 0,6 år

Kilde: Kommunehelsa, FHI

Forskjellen i levealder på landsbasis og i Froland har for kvinner blitt redusert fra 0,9 års kortere levetid til bare 0,3 års forventet kortere levetid. For menn er statistikken motsatt. Der var forskjellen at menn i Froland levde 1,1 år kortere enn landsgjennomsnittet. Denne forskjellen har økt og er i dag 1,3 år, selv om også menn i Froland har fått høyere forventet levealder.

Legemiddelbruk

Her følger en oversikt over forbruket av ADHD-medikamenter i Froland, Agder og Norge. Det er en stigende tendens i alle gruppene, men det mest påfallende er at Froland har et mye høyere forbruk enn landet for øvrig. Norge og Agder ligger forholdsvis likt. At stigningskurven i Froland viser tegn til å være brattere enn i resten av landet er også verdt å merke seg.

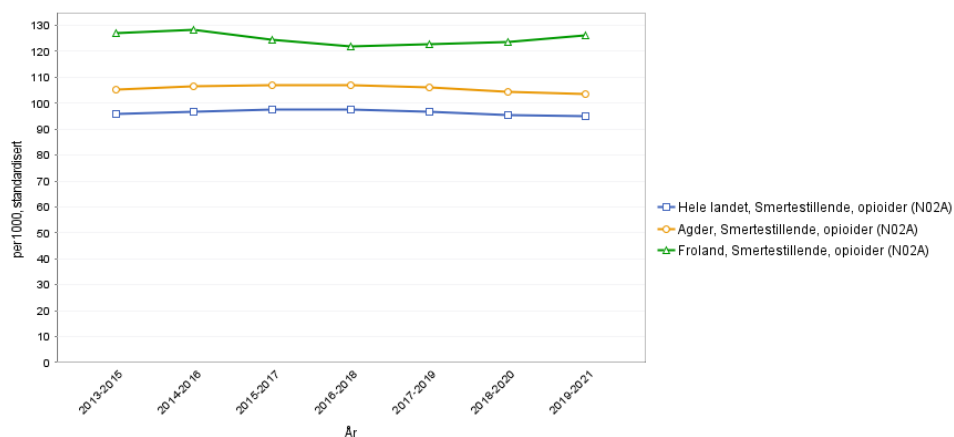
Kilde: Kommunehelsa, FHI

Spørsmål som dukker opp når en ser en slik kurve:

- Er det flere med ADHD her i Froland? Er dette i så fall fordi flere i Froland blir født med eller har oppvekstvilkår som leder til ADHD, eller er det flere med ADHD som flytter til Froland?
- Er helsevesenet og skolen flinkere til å oppdage og diagnostisere ADHD i Froland?
- Er det overforbruk av diagnose og medikamenter i Froland?

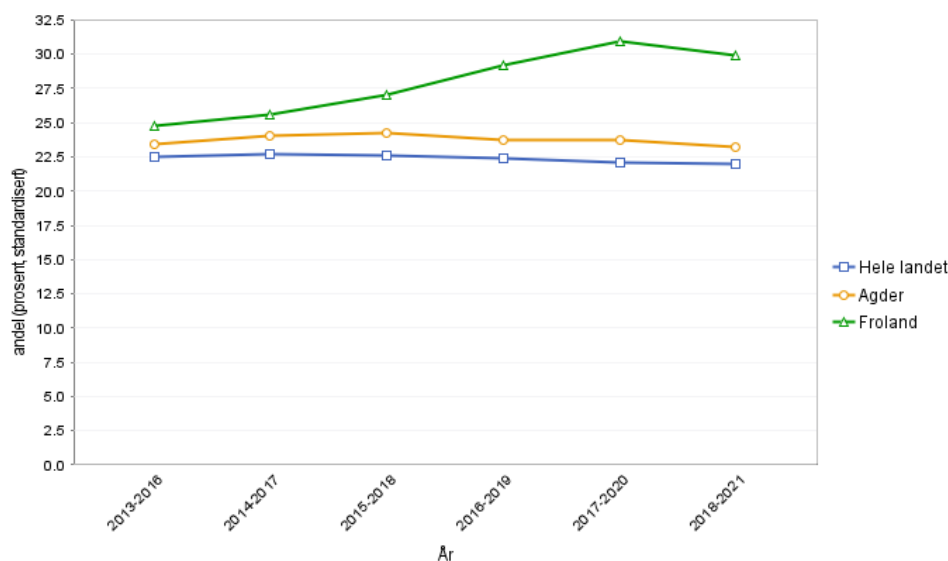
Folkehelseoversikt - endringer 2022

Også når det gjelder sterke smertestillende, opioider, er det en markant forskjell mellom Froland, Agder og Norge, men her er kurvene mer stabile.

Overvekt

Selvrapportert overvekt ved sesjon er i Froland betydelig høyere enn i resten av fylket og landet, men heldigvis viser kurven en liten knekk nedover for siste periode. Det er ennå for tidlig å si om vi kan regne med at dette fortsetter som en positiv helseutvikling. Denne utviklingen må følges videre.

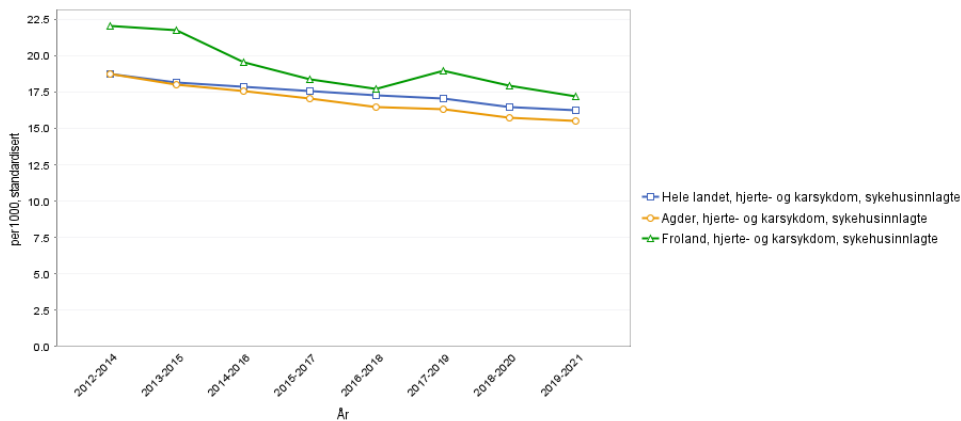
Diabetes

Med hensyn til diabetes har det ikke vært store endringer siden folkehelseoversikten 2020 ble skrevet.

Hjerte- og karsykdommer

Sammenlignet med Agder og Norge har Froland hatt en annerledes utvikling knyttet til sykehusinnleggelser på grunn av hjerte- og karsykdommer. Etter først å ha hatt en betydelig større andel innleggelser enn regionen og landet, gikk tallet i perioden 2016-2018 ned til samme nivå som landsgjennomsnittet. Deretter økte andelen på nytt, før den igjen ble mindre, og utviklingen begynte å nærme seg Agder og Norge.

Folkehelseoversikt - endringer 2022

Det er imidlertid viktig å huske på at Froland har en liten andel eldre innbyggere. Ser vi på kurven for innbyggere over 75 år, finner vi få variasjoner mellom de geografiske områdene. Det er altså i aldersgruppa 45-74 år at Froland skiller seg fra resten av fylket og landet. Froland har en større befolkningsandel med hjerte- og karsykdommer i alderen 45-74 år enn resten av landet.

Lungesykdommer

Her er det ingen endringer fra da oversikten fra 2020 ble lagd. Froland har fremdeles et høyt forbruk av legemidler mot astma og KOLS i aldersgruppa 45-74 år.

Muskel- og skjelettlidelser

Her er det ikke foretatt statistiske registreringer etter 2017. En kan av den grunn ikke uttale seg om eventuelle endringer.

Psykisk helse og lidelser

Sammenlignet med situasjonen fra 2020 foreligger det nå få nye tall å bygge uttalelser på. Siden folkehelseoversikten 2020 ble skrevet, er det tilsatt en kommunepsykolog. Denne stillingen er for øyeblikket ikke besatt.

I Ungdata og Ungdata junior er det derimot endringer å legge merke til. Spesielt ser en endringer med hensyn til søvnforstyrrelser, psykiske plager og en følelse av å være verdiløs. Disse tallene har en økende tendens, men Froland skiller seg ikke fra landet for øvrig.

7. Oppsummering - endring fra 2020

Folkehelseprofil 2022

- Høyeste gjennomførte utdanningsnivå er lavere i Froland enn i Norge og Agder
- Medikamentbruk:
  - Froland ligger på nivå med Agder, men høyere enn Norge med hensyn til forbruk av sovemidler og beroligende midler
  - Det er en betydelig økning i medikamentell behandling for ADHD i hele landet, og Froland har høyere forbruk enn Agder og Norge
  - Froland har et høyere forbruk av sterke smertestillende preparater enn resten av landet og Agder

Ungdata

Ungdata viser at flere ungdomsskoleelever har brukt hasj eller marihuana i løpet av det siste året. Det er en økning fra 2 % i 2019 til 5 % i 2022. Det er også en betydelig større andel som har fått tilbud om kjøp av hasj og marihuana; fra 14 % til 20 %. Dette er bekymringsfullt.

Videre ser vi i Ungdata og Ungdata junior at flere barn og unge i Froland, på lik linje med resten av landet, melder om søvnforstyrrelse, ensomhetsfølelse, nedstemthet og følelse av å være verdiløs. Barn og unge sliter i økende grad med psykisk uhelse.

Annet

Froland har en ung befolkning, men også her vil eldrebølgen komme. Mange er uføretrygdete, og dette fører til utfordringer med et høyt antall lavinntektsfamilier. Etter hvert som det blir flere eldre og pensjonister, vil denne store andelen uføretrygdete ha betydning for arbeidsstokken.

Froland kommune har full barnehagedekning. Det er høyt aktivitetsnivå i idrettslag, friluftsliv og menighetsliv. Flere påpeker at det er få møtepunkter utenom disse. Frivilligsentralen gjør et viktig arbeid både ved sosialt å binde folk sammen og ved å hjelpe personer med lav inntekt.

Froland har en stor andel personer med ADHD-diagnose og medikamentell behandling mot ADHD, og andelen er økende. Også forbruket av opioider er betydelig høyere i Froland enn landsgjennomsnittet.

Til tross for redusert aktivitet på mange områder i løpet av tre år med pandemi, har idrettslaget klart å øke antallet medlemmer, og det er bra. Frolandia har flere lavterskel trimgrupper. Fra et folkehelseperspektiv er det gunstig.

Kilder

- Folkehelseinstituttets statistikksider
- SSB- og KOSTRA-tall
- Elevundersøkelsene Ungdata og Ungdata junior
- Info fra politiet
- Info fra Teknisk, Familiens hus, Helse og velferd, Psykisk helse og rus, Omsorg, skoleledelsen og SLT-kordinator
- Info fra idrettslaget

FROLAND KOMMUNE

Frolandsveien 995

4820 Froland

www.froland.kommune.no

